

RUČNÍ LIS NA VÝROBU ČERSTVÉHO OLEJE

Návod na použití ručního lisu pro profesionální použití

1. Před prvním použitím

- ✓ Vyčistěte vnitřek těla lisu včetně hřídele teplou vodou se saponátem.
- ✓ Upevněte lis šrouby a maticemi na svislé dřevo nebo přímo na pevný stůl. Lisování některých semen totiž vyžaduje hodně energie a vyžaduje robustní stůl nebo vertikální dřevo.
- ✓ Nasadte na hřídel těsnění a namažte ho jedlým olejem. – *Jiný než jedlý olej nepoužívejte!* - Toto těsnění je vystaveno velmi vysokému tlaku a mělo by být vždy dobře promazané.
- ✓ Vložte hřídel do těla lisu a našroubujte litinovou hlavici.
- ✓ Nyní na hlavici našroubujte šestihranný uzávěr, kterým se dle typu semínek seřizuje přítlak.
- ✓ Udělejte si násypku z PET lahve tak, že ji rozřezete 15 cm od hrdla (vnější průměr této lahve by měl být 28 mm). Trychtýř nasadte do horního otvoru.
- ✓ Nasadte kliku na osu hřídele a uchyťte ji malým šroubem a křídlovou maticí.
- ✓ Naplňte skleněnou nádobu lampovým olejem. Provlečte knot plechovým uzávěrem, ponořte ho do nádoby a uzávěrem uzavřete její hrdlo. Postavte nádobku na dno lisu, opřete o obloukový profil a uchyťte gumičkou kolem dvou vertikálních výstupků. Před upevněním vždy zkontrolujte kvalitu gumiček!
- ✓ Na spodním těle lisu je úzká štěrbin, z níž vytéká vylisovaný olej – zde umístěte sběrnou nádobku.
- ✓ Lis je nyní připraven k použití.

2. Osivo

- ✓ Osivo by mělo být dobře suché.
- ✓ Hrubým sítem odstraňte větší částice, jako je sláma a kameny, pro odstranění písku prosejte semena přes jemné síto.
- ✓ Skladujte dobře sušená semena v plastických sáčcích nebo dobře uzavřených nádobách, aby se zabránilo příjmu vlhkosti. Vlhké semeno nemůže být dobře vylisováno.
- ✓ Velká semena předem pokrájejte na menší kousky nebo je rozemelte. V tomto případě nepřipravujte více semen, než může ve stejný den zpracovat - zabráníte tak jejich znehodnocení v důsledku oxidace a příjmu vzdušné vlhkosti.

3. Vlastní lisování

- ✓ Namažte podložku na konci hřídele jedlým olejem. Je to velmi důležité!
- ✓ Zapalte knot.
- ✓ Naplňte trychtýř osivem.

- ✓ Počkejte 10 minut, až teplo těla lisu dobře prohřeje.
- ✓ Začněte otáčet klikou ve směru hodinových ručiček.
- ✓ Seřídte přítlak dle doporučení pro konkrétní osivo. Při seřízení stavěcího šestihranného šroubu doporučujeme: nechte oba vývody na litinové hlavě úplně otevřené. Začněte lisovat a po objevení sušiny utahujte šroub tak, až olej zvětšením tlaku poteče dobře.
- ✓ Sušina začne odcházet dvěma otvory v litinové hlavě. Na počátku se může objevit i nějaké osivo. V tomto případě na chvíli lehce přiložte na otvory prsty.
- ✓ Olej začne vytékat štěrbinou v těle lisu.
- ✓ Zabezpečte nepřerušovaný tok osiva v násypce. Příliš velké nebo hranaté osivo může vést k vytváření nežádoucích shluků, které přísun osiva přeruší. Pokud se tak stane, rozbijte shluky malou dřevěnou hůlkou.
- ✓ Aby nedošlo k ucpání štěrbin, z níž vytéká olej, čistěte ji pravidelně malým nožem.
- ✓ Nezhasínejte plamen dříve než 5 - 10 minut před ukončením lisování. Sušina tak zůstane pružná. V případě, že přerušíte lisování na delší dobu, vyjměte litinovou hlavu a odstraňte nevytlačenou sušinu dříve, než hřidel vychladne.

4. Olej

- ✓ Teplý olej vytéká ze štěrbin pod násypným otvorem.
- ✓ Olej zachyťte do sběrné nádoby.
- ✓ Po lisování ponechejte olej při pokojové teplotě stát, aby se na dno usadily pevné částice. Olej s vysokým bodem tání, jako je olej z palmových jader nebo kokosu, by měl být uchováván horký nebo by se měl přefiltrovat ihned po lisování.
- ✓ Scedte olej a uchovejte jej v uzavřené nádobě na tmavém a chladném místě.
- ✓ Důležité: po ukončení lisování všechny díly pečlivě očistěte.
- ✓ Uveďte druh, původ oleje a datum lisování na štítek nádoby.

5. Sušina

- ✓ Sušina z většiny olejnatých semen je vhodná jako krmivo pro zvířata (bílkovinný koncentrát).
- ✓ Do sušiny nepřidávejte žádný olej, neboť pouze sušina s nízkým obsahem oleje je vhodná jako krmivo pro zvířata.
- ✓ Skladujte sušinu v plastovém sáčku nebo uzavíratelné nádobě, aby se zabránilo znehodnocení vzdušnou vlhkostí.

6. Po lisování

- ✓ Uhasťte hořící knot.
- ✓ Okamžitě po lisování vyjměte a vyčistěte nastavovací šestihranný šroub a litinovou hlavu. Po vychladnutí sušina ztvrdne jako kámen a je velmi obtížné ji vyčistit.
- ✓ Opatrně také vyčistěte závit uvnitř litinové hlavy. Pokud to neuděláte, litinová hlava může při dotažení nastavovacího šroubu prasknout. Pokud jste nestihli závit vyčistit, namočte nastavovací šroub a litinovou hlavu na několik hodin do horké vody. Sušina změkne a půjde snáze odstranit.
- ✓ Otrěte tělo lisu a hřidel mírně mastným hadříkem.
- ✓ Nalijte olej do uzavíratelné nádoby a umístěte ji po dobu 1 – 2 dnů na teplé místo, aby se usadily veškeré nečistoty. Olej s vysokým bodem tání, například olej z palmových jader by měl být docela teplý, jinak se nečistoty neusadí. Nakonec přefiltrujte olej do čisté skladovací nádoby.

7. Otázky a odpovědi

- ✓ *Hřídel vydává skřípavý zvuk a obtížně se otáčí. V olejové štěrbině se objevily železné piliny z hřídele.*

Řešení:

Okamžitě přestaňte lisovat. Podložka na konci hřídele nebyla namazána tukem nebo dokonce chybí - použití hřídele bez promazané podložky vede k jejímu nadměrnému opotřebení. Odstraňte litinovou hlavu, vyjměte hřídel, odstraňte případné železné piliny a nečistoty a řádně promažte podložku.

- ✓ *Sušina odchází štěrbinou pro vylisovaný olej*

Řešení:

Sušina se vrací zpět, neboť přítlak je příliš velký. Povolte nastavovací šroub, tím zvětšíte otvor pro sušinu. Další příčinou může být příliš vlhké osivo. Je potřeba používat suchá semena.

- ✓ *Sušina obsahuje vylisovaný olej*

Řešení:

Zvyšte přítlak utažením nastavovacího šroubu. Také může být přehřátá hřídel – v tomto případě zmenšíte výšku knotu, který vyčnívá nad hrdlem skleněné nádoby. V některých případech není zapotřebí žádný plamen, např. v případě vysoké okolní teploty.

- ✓ *Tělo lisu je zaplněno olejem*

Řešení:

Štěrbina, z níž vytéká vylisovaný olej je ucpaná a je třeba ji očistit. Nebo osivo obsahuje hodně tuku, takže je potřeba snížit rychlost otáčení kliky.

- ✓ *Otáčení kliky jde náhle velmi lehce*

Řešení:

Většinou se v násypce vytvořily shluky osiva, takže hřídel se otáčí naprázdno. Rozmělněte vytvořené shluky dřevěnou tyčkou - nikdy nepoužívejte prsty nebo železné předměty!

- ✓ *Nastavovací šroub nejde do litinové hlavy zašroubovat*

Řešení:

Závity uvnitř hlavy či nastavovacího šroubu nebyly správně vyčištěny. Odmočte oba díly v horké vodě a poté je důkladně, ale šetrně vyčistěte. Nastavovací šroub pak půjde snadno namontovat.

- ✓ *Hřídel je příliš horká*

Řešení:

Nechte hřídel vychladnout a pokračujte v lisování.

- ✓ *Hřídel je příliš chladná*

Řešení:

Hořící knot je příliš krátký. Uhasťte plamen a knot povytáhněte - pozor: držák knotu je horký!

- ✓ *Na těle lisu se objevují saze*

Řešení:

Knot je příliš dlouhý. Uhasťte plamen a snižte výšku knotu. Plamen bude menší a saze se přestanou tvořit.

Pro dobrý výsledek je důležité, aby osivo obsahovalo kolem 8% vlhkosti!

Pokud se sušina objeví v olejové štěrbině, není semeno dostatečně suché.